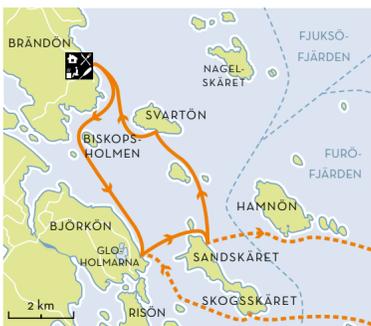

7. NORRA SKÄRGÅRDEN • 1 dag, ca 18 km, med möjlig förlängning

Dagsturen kan byggas på om du från Sandöskäret fortsätter enligt tur 5. Och tur 5 kan förlängas med tur 6.

Degerbergsgränit, Haparandagränit och Gnejs är vanliga bergarter i skärgården.

En dagsstur till innerskärgårdens kanske vackraste ö. Vill du paddla en långtur kan du enkelt ansluta till tur 5 och 6. Svårighetsgrad dagsturen: **LÄTT**

Brändön är en by med medeltida anor. Den tidigaste bebyggelsen var belägen i nuvarande Brändöns nordöstra del, i närheten av vattnet. Fisket och sällfangsten hade stor betydelse. Än idag är fisket efter strömming och siklöja viktigt. Hamnen är en genuin fiskhamn med sjöbodar och "skakbryggar". På Brändön Lodge, ca 27 km norr om Luleå finns bland annat uthyrning av kajaker (se även tur 7). Kommer du med egen utrustning går det bra att köra fram och lasta av, parkera sedan på gästparkeringen ovanför anläggningen. Sjösatt vid badstranden nedanför huvudbyggnaden och paddla söderut. Den första ö du passerar är Biskopsholmen. Den lär ha fått sitt namn efter någon av biskoparna Benzelius som kom från Bensbyn på fastlandssidan. Fortsätt söderut mot Björkön, som numera skiljs från fastlandet bara genom en smal å. Än är paddelbar om man gillar lite strapåsar och om vattenståndet är hyfsat högt. Turen går dock på östsidan av Björkön och cirka 4 km från Biskopsholmen finns en liten strand om du behöver sträcka på benen. Svängs annars österut mot vackra Sandöskäret och ta en ordentligt rast på norra eller östra stranden. Här finns både klippfall, sandstränder

och tallhedar. Sandöskäret och Skogsskäret har genom landhöjningen blivit en ö, och den smala landremsan mellan dem kallas reft. Här häckar tårnor, trutar, mössar, änder, grågäss och kakadagäss. Landstigningsfördrag råder från 1 maj till 31 juli på själva reften, men en promenad på övriga delar av ön rekommenderas.

Från Sandöskäret kan man förlänga turen till två eller flera dagar. Fortsätt i så fall enligt tur 5 och kanske även tur 6.

Dagsturen går sedan norrut, förbi Stångholmen, mot Svartön. Om har mest blockstensstränder, men i söder finns en fin liten rastplats med sandstrand och en enkel eldstad, inramad av en rejäl klippa mot öster. Nu återstår bara ca 3 km tillbaka till Brändön. Förhoppningsvis har du en lätt sjöbris i ryggen som hjälper till sista biten.

TIPS: Här beskrivs en dagstur, men från Sandöskäret kan man fortsätta enligt tur 5 och 6 om man vill vara ute två dagar eller mer. Boka bastun i Brändön och njut av badet som avslutning.

RASTPLATSER: Viken på södra Svartön har sandstrand och eldstad intill en hög klippa. Sandöskäret har inbjudande klippor och stränder på norra och nordöstra sidan. En liten strand vid Gholmarerna ger möjlighet till en extra rast. Även Biskopsholmen har en fina stränder, dock nära sommarstugorna, så visa hänsyn.

Visst, det händer att det regnar och blåser - men Luleå brukar ligga i topp i solligan!

Sandön gör skäl för sitt namn. Förutom Klubbvikens Havsbada med gästhamn, restaurang och stugor, finns här flera härliga sandstränder.

Ö-NAMN I NORRBOTTEN

Namnen på öarna präglas av gamla dialekter och betydelsen är inte alltid självklar idag. Växtlighet, djurliv, personnamn och öarnas karaktär har ofta gett öarna deras namn. På grund av landhöjningen finns ännam på fastlandet och de större öarna kan ha flera namn. Här är några för- och efterled som man stöter på i Bottenvikens skärgård.

- AVA** - Utbuktning av vattendrag
- BASTA** - Enkel fiskestuga
- BRÄNNA, BRÄND** - Skog brändes för att få odlingsbar mark. Då uppstod en bränna
- BÅDAN** - varslar (bådar) om fara för grund genom att bränningar syns
- BÖRST** - Björk
- ESP, ÅSP** - Trädets asp
- GRÅSJÄL, SJÄL** - Gräsäl
- GRÖNNA** - Grund
- HARE, HARUN** - Grund i vattenbrynet, stenig holme
- HUYUD** - Hög, kullig terräng
- KALLE** - Kal klippa som sticker upp ur havet
- KLUBB, KLOBB** - Liten, hög holme
- KUNO** - Kvinna
- MJO, MJU** - Smal
- NÖRD** - Norr, nord
- REFT** - Långsträckt grusås
- REV, REVEL** - Sten- och grusås i vattenlinjen
- SKATA** - Udde
- SLADA** - Mycket grunt vatten
- VARP** - Plats för notfiske (notvarp). Ett stort nät dras genom vattnet och tas ihop vid stranden eller i en båt
- ÖR** - Sand, grus, grusås

Källor: "Från Abborstenen till Östrelackaren" Else-Britt Lindblom, "Gårdar och namn i Nederluleå socken" Else-Britt Lindblom, "Ortnamnen i Norrbottens län" del 9, Gunnar Pahljaff

8. BRÄNDÖN RUNT • 1 dag, ca 25 km

När du kommer in i Furufjärden har du strax paddlat halva turen. I genomfarten mot Storviken finns en lämplig rastplats med eldstad och bänkar. Här kan du avnjuta din välförtjänta lunch.

Fortsätt genom kanalen till Storviken. Här paddlar du som genom en tunnel av meterhög voss och näckrosor ut i Storviken. I dess nordvästra ände hittar du kanalen ut till Brändöfjärden. Nu kommer du ut på öppnare vatten igen, så här kan vinden friska i. Håll höger igen i sydlig riktning längs Brändölandet mot Brändö hamn.

I hamnen finns vackra, traditionella gamla och nya sjöbodor som används flitigt. Vid Solvik (som är Ferruforns personalanläggning) finns en fin baostånd om man vill stanna till och ta sig ett dopp. Om du inte var redo för ett dopp vid Solvik får du nu en ny chans i nästa vik som kallas Sundet. Här är långgrund och vid vissa vindförhållanden, när vattenståndet är lågt, kan långa sandbankar sträcka ut sig i viken - man får känna sig som barn på nytt när man promenerar längs dynerna.

Nu är det bara en kort bit kvar av turen innan du är tillbaka vid Brändö Konferens. Med en förbokning kan du avsluta dagen med ett avkopplande bastubad och njuta av fast mark under fötterna och en kall dryck i handen.

TIPS: Det går också bra att starta turen från Brändö hamn. Vid frisk sydlig vind kan man paddla motsols så att man har medvind på den mer öppna Sigfridsfjärden. Turen är ca 5 km för lång för att klassas som lätt enligt vår definition. I allt övrigt stämmer den in på en lätt tur.

RASTPLATSER: Hållan nedanför Flakaberget med promenadstig och spår efter inlandisen. Grillplatsen i kanalen strax innan Storviken, Brändö hamn och viken Sundet.

Text: Sofia Johansson

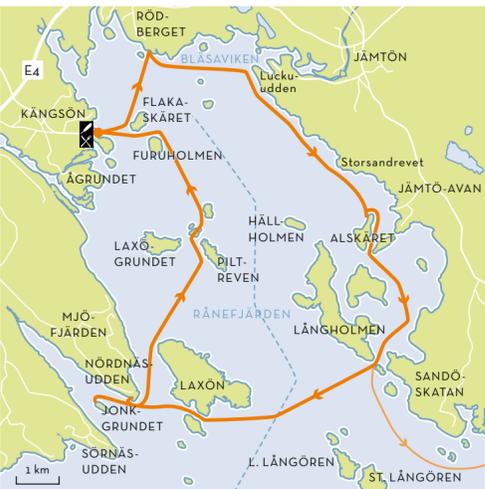
Dagstur med mysiga kanaler, stugidyller, sjöbodor och bad. Svårighetsgrad: **LÄTT - MEDEL**

På Brändön Lodge finns uthyrning av kajaker och kanadensare med fin badstrand, stugby och sommarcafé. Kajakuthyrningen finns vid stranden där du kan sjösätta. Börja turen med att paddla söderut förbi Kvarnhällarna med sitt rika fågelliv - här finns kolonier av dvärgmåsar och skrämtmåsar - men gå inte för nära så de blir oroad. Följ sedan Brändölandet åt söder längs land och passera Lillvarpets småbåtshamn. Vik av höger mot Biskopsholmen. Innanför Biskopsholmen och i Furufjärden finns gott om goda för den som känner sig fiskesugen. Efter Biskopsholmen håller du höger igen genom Stråpsundet. Håll ögonen öppna för fiskesugen i sky. Den här sitt jaktvatten i Bergsnäs-fjärden och ett maffigt bo på Bergsnäsudd. Nedanför Flakaberget kan du stanna till vid en hålla för en paus och en bensträcka are. Här finns fina promenadstigar och tydliga lämningar efter istiden såsom morän och rundhällar. Följ sedan stranden i nordvästlig riktning med sikte på Örnabben och vidare genom Kråkånsundet. Under månadskeftet juni-juli kan du se näckrosorna blomma här. Paddla vidare under Kråkånsbron, som är ett populärt fiskeställe och Brändöns anslutning till fastlandet sedan 1950-talet. Nu passerar du också sågverket i Örnarna som ger många arbetstillfällen till brändöborna.

En septemberdag bland sjöbodarna i Brändö hamn.

10. RÅNEFJÄRDEN RUNT • 1 dag, ca 28 km

I hamnen finns också uthyrning och försäljning av kajaker och kanadensare samt en butik med friluftsutrustning. En Hyttbygga och en trailerramp finns för sjösättning av kajaker. Råneå båtklubbs klubbstuga på Nordanborg har sommarcafé under juli månad och nedanför klubbstugan finns en fin badstrand. Ett sågverk finns för på Nordanborg. Man kan se rester av spinkvedskajor vid stranden. Börja turen med att paddla österut mot Flakaskäret, vik sedan av norrut mot Rånefjärden och Rånefjärden för fastlandet. Här finns en fin liten strand som passar för en första rast.

Följ sedan stranden österut mot Sandviksreven och vik av mot sydost mot Jämtö-sund och Luckuudden. Fortsätt åt sydost ca 4,5 km till Alskär. Den smala, norra delen har en fin sandstrand som är perfekt för bad och lunch, bitvis långgrund, bitvis tvärdjup. Paddla nu söderut till Avaslund. Här är det grunt, bara ca 1,5 meter och bitvis stenigt - särskilt vid Köpmanholms och Långholms stränder. Som belöning kan man få se en hel del sjöfågel och även havsörn förekommer i sundet mellan Långholmen och Sandöskäret och av västerut. Överfarten till Flottgrundet är ca 3 km och exponerad för sydliga vindar.

Gå in mellan Laxön och Grangrundet och fortsätt västerut till Mjåfjärden. Mitt i fjärden ligger Jonkgrundet. Dess nordvästra udde har en fin rastplats med både sandstrand och klippfall, vindskydd, grillplats och utredss. På 1910- och 1920-talen fraktades fallspat till Jonkgrundet från gruvor på fastlandet. På sommaren hämtades stenen av segelskutor som fraktade den till porslinsfabriker i Tyskland, England och Ryssland.

Även Nördnäsuddens bjuder på en fin, skyddad rastplats. Precis söder om udden yttersta spets finns en liten vik med en flyttbygga. En stig leder till raststugan på andra sidan udden. Stugan står öppen för allmänheten och har kamin, bord, bänkar och grillplats.

Från Nördnäsuddens paddlar du norrut. Från Laxöns norra udde siktar du lite nordost mot Piltreven. Överfarten är ca 3 km. Stugorna är idag fritidshus men när de byggdes var här ett fiskeläge. De tre små holmarna norr om Piltreven med sina branta stränder är en ganska ovanlig naturtyp i skärgården och det är lätt att paddla i de smala sunden mellan dem.

Nu återstår bara cirka 4 km av turen runt Rånefjärden. Paddla norrut till vackra Furuholmen, runda förslagsvis från öster för att få en fin avslutning via sundet mellan Furuholmen och Flakaskäret tillbaka till Kängsön.

TIPS: För den som vill vara ute flera dagar kan man kombinera den här turen med föregående tur, nr 6. Efter Avaslund rundar man då Skatöudden och paddlar sedan norrut mot Bockån. Öns nordöstra udde, Dalören har vacker tallhed och är mycket fin att tälta på. Alternativt kan man paddla rakt mot Siksundsön, men den överfarten är 7 km lång och exponerad för sydliga vindar. Vill du förlänga turen med någon timme kan du paddla upp mot Råneälvens mynning. I det lilla deltat vid Ågrundet finns chans att se fiskesugen fiska i de grunda vikarna.

RASTPLATSER: Rånefjärden, Alskär, Jonkgrundet, Nördnäsudd.

Från skogsälvens utlopp till den gamla utseppingshamnen. Svårighetsgrad: **MEDEL**

FLER ISÄTTNINGSPLATSER...

De flesta småbåtshamnar fungerar bra, oftast finns en strandremsa eller sjösättningsramp där man kan lägga i kajaken (se även Bottenvikens.se) I ledbeskrivningarna finns bra startplatser, men fler alternativ finns:

BRÄNDÖ HAMN: Fiskehamn, sjöbodor och festplats med dansbana. Midsommarfirandet är stort här. Hamnen renoverades 2011. Båtramp finns samt en och annan strandremsa mellan sjöbodarna.

LÖVSKÄR: En av de största småbåtshamnarna i Luleå. Här finns också yrkesfiskarnas hemmahamn och sommartid finns kafé och restaurang. Bästa startplatsen för paddlare är en liten strand vid östra änden av parkeringen.

TJUJHOLMSUNDET: Sandstrand och båtflänning för stug- och husägare på Sandön. En farled går i sundet, så var observant när du ger dig iväg. Begränsat med parkeringsplatser, men för små sällskap brukar det gå bra. Lulviksbadet på andra sidan Hamnudden har fler parkeringsplatser.

...OCH FLER VACKRA ÖAR

Det finns massor av fina stränder för rast och nattläger, men det finns också gott om alsnår och blockstensstränder som inte lockar oss kajakpaddlare. Här är fler fina ställen som inte finns i turbeskrivningarna.

KLUNTARNA: Vacker och välbesökt ö med turboträff. Fina strövstigar, labyrinter, naturum och ett litet fiskeläge i söder. Visar upp skärgårdens alla naturtyper.

LIKSKÄR: Fina stränder runt hela södra delen. Luleå Segelsällskap har sin anläggning här. På norra delen, Ältpappen, finns bryggor, grillplatser och gott om lämningar från sågverkspeken på ön.

SANDÖN: Så mycket mer än Klubbvikens klapperstensfält i naturreservatet Sten-åkern, gammelskog, strandvallar, tallhed, tjocka mattor av renlav och flygsanddyner.

SMÅLSÖN: Vacker tallhed och mer än två kilometer sandstrand mot väst och nordväst.

STORA & LILLA HINDERSÖHARUN: Två relativt höga, mycket vindutsatta klippöar. Lugnt och stabilt väder krävs för att kunna gå iland. Prova i så fall nordvästra udden på Stora Hindersöharun.

STORFURUÖN: Fina stränder i både norr och söder. Skärgårdens enda gravröse.

Morgonsolen bräjer igenom sensommardimman.

MAT OCH BOENDE I SKÄRGÅRDEN

BRÄNDÖN LODGE: Stugby med välutrustade stugor för 4 personer. Välj mellan hotellstandard och självhushåll. Bastu finns att hyra. Sommarkafé. Lunch/middag för bokade grupper. www.brandokonferens.se

GÜLTZAUDDENS SOMMARCAFÉ: En grönskande park med badstrand längst ut på stadsholven. En kopia av Luleås gamla rådhus är kafé om somrarna.

HAMNKÖKET: Familjeägt sommarrestaurang, bar och kafé mitt i Lövskärs hamn. Här tillagas gourmetmat av lokala och ekologiska råvaror med ett stort mött passion. www.hamnkoket.com

KALLAX GÅRDSBUTIK: Lägenhet i ett av gårdens hus finns att hyra. Gårds-kafé och butik med lokala delikatesser och hantverk. www.kallaxgardsbutik.se

KLUBBVIKEN: Luleås havsbad finns på stadsnära Sandön. Här finns 5 välutrustade stugor för fyra personer samt 13 små enkla stugor vid farleden med plats för 2 personer. Restaurang vid gästhamnen med två stora verandor. www.klubbviken.se

KOLARENS CAFÉ: Sommarkafé i den gamla herrgården vid Niporna. Underbar utsikt över älven. Allt som serveras är hembakat och hemlagat.

KÄNGSÖN: Sommarkafé i Råneå båtklubbs stuga på Nordanskär från midsommar till början av augusti.

HYR STUGA

På öarna Junkön, Småskär, Brändöskär och Kluntarna finns enkla men trevliga och fullt funktionella stugor att hyra för övernattnig. Boka via: www.lulea.nu/bokastuga

BRÄNDÖSKÄR: Fem stugor finns att hyra. Laxen, Strömmingen, Oringen, Harren och Löjan. Stugorna har gasolspis, kamin och utredss. Brunn finns på två. Här finns också en vedeldad bastu.

JUNKÖN: Två stycken 4-bäddsstugor ligger vid fiskehamnen och skärgårdsrumséet. Kamin, elektrisk spis, kylskåp och belysning. Vattnet finns indraget och i varje stuga finns ett litet badrum med toalett och dusch.

KLUNTARNA: Tre stugor finns - två 4-bädds och en 10-bädds stuga. Här finns också två stycken bastur samt ett naturum. Stugorna har gasolspis, kamin och utredss. Under högsåsong sköts stugorna av stugvärdar som ser till anläggningen, under den tiden finns också dricksvattnet, övrig tid tag med dricksvattnet.

SMÅSKÄREN: I Bullerhamnen finns två uthyrningsstugor med fyra bäddar i varje. En stugvärdstuga samt en bastu med relaxrum. Stugorna har gasolspis, kamin och utredss.

11. BADTUR TILL ALSKÄR • 1 dag, ca 16 km

I Bottenviken finns två släpårter: Gräsäl och Vikarsäl. Gräsäl är större och har slarvare hud. Gräsälens drar sig söderut på vintern, medan Vikaren övervintrar och gör andningshål i isen.

Foto: Oscar Nilsson

TIPS: Ta med en kikare och paddla tyst mot Lögsten så kan du få se sälar ligga och sola sig på stenarna.

RASTPLATSER: Rånefjärden, Alskär.

Svårighetsgrad: **LÄTT**

Föredrar du en kortare tur, rekommenderas en paddling till den fina badstranden på Alskär.

Det är en fördel att komma iväg på morgonen innan sydvindarna kommer igång. Följ samma väg som i tur nr 10 "Rånefjärden runt" till Alskär.

Mitt emot Alskär (österut) ligger Jämtöavans småbåtshamn. Jämtöåvan är en egen by som tidigare haft hela fyra olika båtbyggerier.

Alskärs sandstränder inbjuder till bad en varm dag. Nordöstra udden är tvärdjup, annars är det mer eller mindre långgrund.

På tillbakavägen kan du antingen paddla tillbaka samma väg eller, om du är trött med en överfart på ca 3 km, sikta på Hällholmen och Lönngrundet. Paddla sedan rakt norrut mot Lögsten, så finns chans att se sälar ligga och sola sig på stenarna (ta med kikare). Därefter viker du av västerut mot Furuholmen och Kängsö hamn.

Foto: Fredrik Brannan

Färggrant på Alskär.

Foto: Oscar Nilsson

KONTAKT

GUIDADE TURER OCH UTHYRNING

Följ med en kunnig instruktör på tur - alternativt för nybörjare och erfarna. Även uthyrning för turer på egen hand.

CREATIVE ADVENTURE
Övertbyn 234, Gunnarsbyn
070-207 37 51
www.creative-adventure.se

CANOE ADVENTURE NORTH
Kajakbutik/försäljning i hamnen i Kängsön. Lövören 63, Råneå.
070-542 51 10
www.canoeadventure.nu

EXPLORE LULEÅ
070-325 70 80
www.explorelulea.com

TURISTINFORMATION

LULEÅ TURISTCENTRER
Kulturhuset
0920-45 70 00
www.lulea.nu/turistinfo

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska regionala utvecklingsfonden

SWEDEN'S NORTHERNMOST DESTINATION

KAJAKUTHYRNING

BRÄNDÖN LODGE
Brändö kvarnväg 133, 0920-741 00
www.brandokonferens.se

LULEÅ KAJAKKLUBB, KANOTCENTRAL
Kantövägen 14, 0920-22 24 32
www.luleakajakklubb.bds.se

ÄVENTYRSBUTIKEN HÄGGGLUNDS
Hyr även ut tält och utrustning. Storgatan 26, 0920-156 40
www.aventyrsubutiken.se

Kluntarna

SWEDEN'S NORTHERNMOST DESTINATION

BOTTENVIKENS SKÄRGÅRD SWEDISH LAPPLAND

SVERIGES NORDLIGASTE DESTINATION

LÄS MER OM LULEÅ OCH BOTTENVIKENS SKÄRGÅRD: www.swedishlapland.com | www.lulea.nu | www.lulea.se | www.bottenviken.se

DELA DIN UPPLEVELSE: #swedishlapland #visitlulea

LULEÅ - RÅNEÅ

BOTTENVIKENS SKÄRGÅRD

ANTNÄS BÖRSTSKÄR-LULEÅ-RÅNEÅ

Denna guide beskriver paddelturer runt omkring Luleå och Råneå. De olika turerna är av varierande svårighetsgrad men alla leder till vackra och spännande öar.

Bottenvikens skärgård är världens nordligaste bräckvattenskärgård. Vattnet är varken salt eller sött vilket påverkar både växter och djur. Det nordliga läget med ljusa sommarnätter gör att du som paddlare inte behöver skynda till din natt-hamm utan kan njuta av paddling dygnet runt.

Skärgården mellan Skelleftea och Haparanda är både vacker och omväxlande med många öar – 4001 för att vara exakt. Det finns dessutom bra service, på en del öar kan du till och med bada bastu, bo i stuga eller äta på restaurang. Men för dig som istället vill uppleva ensamheten finns många öar och stränder utan bryggor, stugor och andra faciliteter.

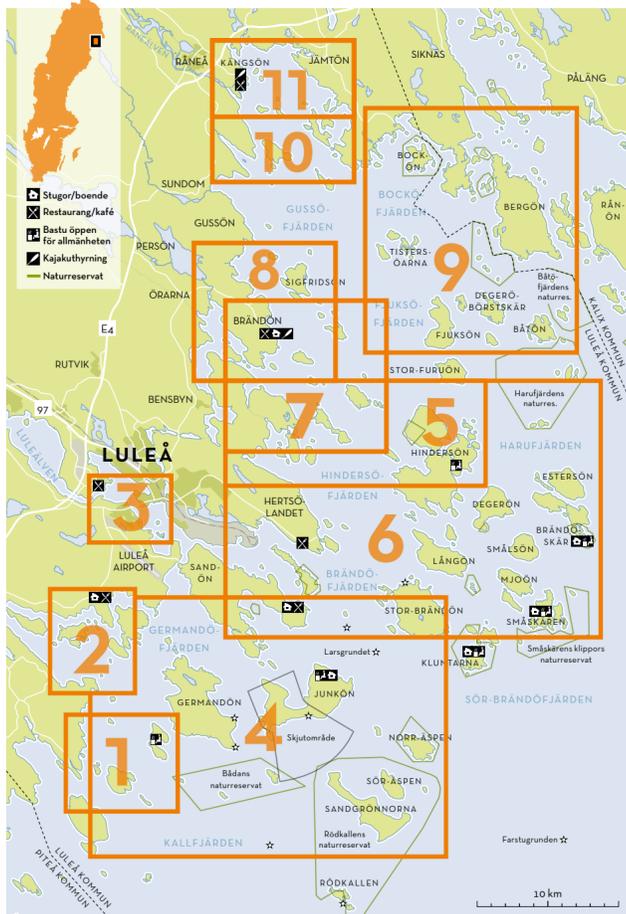
Det finns mycket att upptäcka och utforska bland alla öar! Människor har vistats i skärgården under många hundra år och spår finns fortfarande kvar. Kulturhistoriska lämningar som labyrinter, gästgårdar, batllänningar och tomtningar vittnar om jakt och fiske sedan 1300-talet. Dagens fiskelägen var från början kustbornas platser för sommarns fiske. Idag befolkas de av fritidsfolk.

Den som är intresserad av växter och geologi har mycket att finna. Här hittar du helt unika arter som klipporna av stenarten Haparandamonzonit på Brändöskär eller den lilla blomman strandgötröst på Hindersön som inte finns någon annanstans i världen.

Under sensommaren kan du komplettera din mat med bär, svamp och kanske en harr. Harren fångar du bäst vid någon stenig gryna i yttersta havsbandet.

Som du förstår, finns det massor att göra och upptäcka i Bottenvikens skärgård.

Välkommen!

VIKTIGT ATT VETA

- Skärgården är förhållandevis grund, medeldjupet är ungefär 10 meter. Det innebär krabb sjö (korta, branta vågor) när vinden friskar i. Det innebär också att grund och stenar kan finnas mitt på en stor fjärd.
- Vattenståndet påverkas mycket av lufttryck och vindar. Mellan hög- och lågvatten kan det skilja så mycket som 2 meter.
- Sommartid är sydliga och sydvästliga vindar de vanligaste och skärgårdens alla överfarer påverkas mer eller mindre av dessa vindriktningar. Men nättarna är ljusa och oftast lugna så om det är blåstigt på dagen kan man paddla på natten istället!

SVÅRIGHETSGRADER

Vi har delat in turerna i tre nivåer: **LÄTT**, **MEDEL** och **SVÅR**. Se dem som en fingervisning. Tidsangivelserna är beräknade för bra väder och en van paddlare. En sträcka som ena dagen är busenkel kan plötsligt, när det blåser upp, vara riktigt besvärlig. Kolla sjörapporten och använd gott omdöme!
LÄTT: Turen går nära land, inga överfarer längre än 2 km, dagsetapper max 20 km.
MEDEL: Paddling på större fjärdar. Överfarer max 4 km, dagsetapper max 30 km.
SVÅR: Paddling utomskärs, överfarer längre än 4 km och dagsetapper över 30 km förekommer.

KARTOR/SJÖKORT

Komplettera med terrängkartan, skala 1:50 000, eller sjökort som har mer utförlig information om grund, utmärkning, farleder, mm. Båtsportkortet för Bottenviken är ett sjökort i en hanterlig storlek och finns även inplastat som täl vatten.

Sajten www.bottenvikensskargard.se har paddlingsinformation med tips om fina platser att landstiga eller övernatta på. Boken "Din egen lots till Luleå skärgård" finns att köpa på Luleå Turistcenter i Kulturens hus.

Att paddla tillsammans är ett enkelt sätt att öka säkerheten - dessutom blir det roligare!

1. ALHAMN-ANTNÄS-BÖRSTSKÄR • 1 dag, ca 20 km

En tur till södra skärgårdens pärla. Svårighetsgrad: **MEDEL**

Start i Alhamn, Luleås sydligaste kustby och en av de äldsta skärgårdsbyarna. Byn ligger på en lång, smal udde vid en lika lång och smal vik. Söder om bryggan finns en liten strand där turen startar.

Följ udde i sydöstlig riktning och sikta på Kunoön. Efter cirka två kilometer korsar du en farled så håll lite extra uppsikt. Fortsätt i sydöstlig riktning längs Kunoöns södra strand och gör sedan en liten överfart på en dryg kilometer till Kunoöhallan. Fåglar trivs på klipporna, till exempel Tobisgrilla, Svärta, Labb och Roskarl.

Styr sedan rakt norrut, mot Antnäs-Börstskär, drygt 4 km. Ön består av Norrskäret, Sörskäret och reften som binder ihop dem. På reftens västra strand finns gästbrygga,

grillplats, dass och en bastu som det är fritt fram att använda. Bastu och bad i kvällssolen är en upplevelse!

Om du är intresserad av och flera stigar finns. Sörskäret har en höglänt morärnygg och längst i söder finns fina klippor och vacker utsikt. Det finns också ett gammalt stenbrott där man provade att bryta fällspat under åren 1907-1909. Norrskäret har en fin strand med mossbevuxen sand och gles tallskog åt nordost. Vill man stanna över natten för att riktigt uppleva denna pärla så finns bra tillämpliga här och på reften.

När du lämnar Antnäs-Börstskär paddlar du söderut igen, mot viken på Kunoöns norra sida som väntar åt nordväst. Den ligger lite dold bakom Rödhällan. Här har du Storberget inom räckhåll, 43,7 meter över havet, vilket är högt för att vara i Luleå! Fin strand finns även på öns västra sida, fast den är väldigt grund, till och med för kajaker.

Sista etappen följer Kunoön åt nordväst. Runda Stora och Lilla Kunoögrunden på norrsidan - här korsas farleden igen - gå mot Norrskatan och paddla tillbaka till bryggan i Alhamn.

TIPS: Vid friska sydliga och sydvästliga vindar är det lämpligt att hålla sig norr om Kunoön på både ut- och tillbakavägen.

RASTPLATSER: Antnäs-Börstskär har brygga, bastu, raststuga, grillplatser. Kunoön har en skyddad vik mot norr och en fin, men grund, sandstrand mot väster.

Dags för vila i Antnäs-Börstskär.

2. KALLAX-ERSNÄSFJÄRDEN • 1 dag, ca 22 km

Inomskärstur bland sommarstugor. Svårighetsgrad: **MEDEL**

Start i Kallax - byn som är känd för sin surströmming. Här finns både fiskehamn och hamn för fritidsbåtar. Söder om fritidsbåtarna finns en ganska igenvuxen strand som går bra att starta från. Irailerrampen är ett alternativ. Paddla söderut mellan fastlandssuden och Kallaxön. Runda udde nära rusorna (innanför dem är det grunt) och gå norrut förbi Björnhällan, Furuholmarna och Jaktviken. Här finns gott om fritidshus och en annan som njuter av söderläget och utsikten året runt.

Vik av mot väster, förbi Björnkären, och följ Halsöns norra strand. Gå sedan söderut i sundet mellan Halsön och Granön. Sundet är grunt och stenigt, särskilt på Granösidan. Snart når du Stor-Hundskäret, ett fint utflyktsmål som är helt obesvärgt. Södra stranden har en fin rastplats. Fortsätt söderut förbi Lill-Hundskäret och sedan sydost mot Vibbonäset. Paddla tvärs över viken mot Renholmen. Mot norr finns en stor, fin sandstrand som passar bra för en lunchpaus.

Nu börjar återfärden till Kallax. Drygt två km åt nordväst finns Stor-Berggrunden och efter ytterligare en dryg km sydspetsen på Bergön. Paddla in i sundet mellan Bergön och Kallax. På Bergön, där sundet börjar vidga sig, finns ännu en bra strand med bord och bänkar. Om man sedan paddlar norrut mot Kallaxön kommer man efter cirka en kilometer till en större brygga vid Strömmingsvarp-berget. Gå gärna iland här (se upp för vassa stenar) och vandra upp i skogen till det gamla dagbrottet där man bröt fällspat 1905-1938. Dagbrottet är nu en vattenfylld ravin med höga klippväggar. Informationskylltar finns berättar om intressanta historier.

Rätt klädd kan säsongen starta innan isen smält.

TIPS: Syd vinden får bra fart över Börstskärs fjärden så sträckan Renholmen - Bergön kan vara utsatt. Jaktviken och Kallviken är anrika sommarhusområden. Utsiktsplatser på Renholmsberget och Bergön.

RASTPLATSER: Stor-Hundskäret har en fin strandrand med eldstad. Sandstränder finns på Renholmen och Bergön. En liten rastplats finns även på Halsöns södra strand.

Stranden på Renholmen i kvällssol.

3. I LULEÅ CENTRUMS NÄRHET • ca 3 tim + raster, ca 13 km

Se stan från vattnet och ta del av Luleås historia. Svårighetsgrad: **LÄTT**

Turen startar vid Gamla färjeläget, en liten småbåtshamn längst ut på stadshalvön. Strax norr om hamnen finns en sandstrand. Paddla först norrut förbi Gultzaudden som fått namn efter Christian Gultzau som 1830 startade ett skeppsvärk här. Vik av åt nordväst mot Stenarmen i Karlsvik. Här låg Luleås första järnverk mellan 1906 och 1925. Informationskylltar och lämningar efter både byggnader och gamla kajer finns.

Paddla förbi campingplatsen upp i Luleälven. Niporna är en väldigt populär badplats! Övanför Niporna med fin utsikt ligger sommartid Kolarens kafé. Vid ön Gränden är det strömt, vid högt vattenstånd en rejäl fors, så gå inte för nära om du är ovan vid strömmande vatten. Populärt fiskvattnet för lax och öring. Mitt emot niporna ligger Gäddvik. Paddla över dit och följ stranden mot Bergnässet. När Bergnäsbron byggdes, 1954, var den Sveriges längsta med sina 896 meter.

Fortsätt söderut längs stranden till Gran-udden. 500 meter rakt österut ligger kulturminnesmärkt Stensborg. Ön är ett fint utflyktsmål med bryggor och grillplatser. Fårg löv här ett sågverk som tog emot flottat timmer från älven. Sågverket lades ner på 1920-talet men lämningar och informationskylltar finns.

En kilometer norr om Stensborg ligger Gräsälören. Här har funnits ångbåtsbrygga och dansrestaurang från till 1940 ungefär. Efter att ha stått tom och förfallen revs byggnaden på 60-talet. Nu finns här en härlig badstrand, brygga och grillplatser med utsikt mot Södra hamn och Bergnäsbron. Paddla tillbaka via Oskarsvarv och Bergnäsbron till Gamla färjeläget igen.

TIPS: I Stensborgsviken finns en bastuflotte där man kan hyra i sig för bastubad och mat (www.rivercafeter.se). På onsdagskvällar (juni och augusti är det regatta på Gräsälvfjärden och det kan gå undan, så välj en strandnära, säker rutt om du är ute samtidigt som segelbåtarna.

RASTPLATSER: Stränder vid Stenarmen och niporna i Karlsvik. Stensborg har bryggor, grillplatser, dass och informationskylltar. Gräsälörens sandstrand med grillplatser, dass och raststuga.

Vy från Gräsälörens strand in mot Luleå centrum.

5. MELLERSTA SKÄRGÅRDEN • 2 dagar, ca 40 km

En tvådagars tur med smak av ytterskärgård. 2 dagar, ca 40 km. Svårighetsgrad: **MEDEL**

DAG 1. Hagaviken ligger på norra delen av Hertsölandet. Här finns gott om sommarstugor och en småbåtshamn. En liten sandstrand i södra änden av småbåtshamnen är en bra rastplats. Börja med att paddla tvärs över viken mot Hagaviksskatan och sedan mot nästa udde åt nordost. Tallholmskatan. Vik av österut och paddla in mellan Stor-Risöholmen och Lill-Risöholmen och styr norrut längs Risön. I sundet mellan Björkön och Risön finns ett stenigt grund i mitten. Gå norr och följ björkorna mellan Björkholm och Glösholmarna. Björkorna markerar en muddrad ränna i sundet som annars inte hade varit farbart.

Här kommer första överfarten. Paddla i nordöstlig riktning mot Sandskärets norra del, cirka två kilometer. På norra udde finns fina klippor och på södra sidan finns både klippor och en härlig sandstrand. Nästa överfart går rakt österut, drygt två kilometer mot Hamnön. Fortsätt österut längs de tre små öarna öster om Hamnön. Vid Enagrundet börjar en överfart mot Lappön på cirka tre kilometer. Lappön har fått sitt namn eftersom den har varit renbetesmark vintertid. Här finns ett naturreservat med gammelskog. Mitt på ön finns ängar och slätterkojor som Hindersöborna nyttjade för.

Paddla vidare längs Lappöns norra strand. En stor, ganska grund vik mot nordost har både sandstrand och klippor. Härifrån ser du Båthörudden, Hindersöharun och Esterson, som alla ligger i havsbandet. Fortsätt nu söderut och paddla in i sundet mellan Björkön (norra delen av Hindersön) och Lappön. I viken innanför Gemgrundet finns en sandstrand. Gemgrundssanden, som är lämplig för nattläger.

Kanske hittar du ditt alldeles egna kantarellställe på någon av öarna.

TIPS: Som så ofta är det sydvindarna man måste ta hänsyn till. Överfarterna över Hindersöfjärden är utsatta. Den gamla skolan på hindersön går att hyra. Se www.hindersonshembygd.se.

VÄRT ETT STRANDHUGG: Naturreservatet på Lappön med Renmålarberget 30 m höj, klapperstensfält och gammelskog. Skärgårdsmiljön i Norrisund, Carlsgruvan på Hindersön.

RASTPLATSER: Sandskärets stränder mot norr och öster. Lappöns strand mot nordost, samt naturreservatet. Gemgrundssanden, Norrisund, Carlsgruvan, Skogsskärets södra strand. Ytterstöns nordvästra vik.

6. YTTTERSTA HAVSBANDET • 4 dagar, ca 83 km

En utmanande flegdärstur till yttersta havsbandet. Svårighetsgrad: **SVÅR**

Är du en erfaren kajakpaddlare rekommenderas en tur till bland annat Brändöskär och Småskär i Luleås ytterskärgård. Turen är en förlängning av led nr 4, så den första och sista dagsetappen är identisk med den föregående. Dagsetapperna är bara omkring 20 km för att man ska hinna se sig om ordentligt.

DAG 1. Samma som dag 1 på tur nr 4.

DAG 2. Efter första övernattningen vid Gemgrundet rundar du udde och paddlar mot det tre små öarna Trutören, Lågören och Strömmingsören. Från Strömmingsören väntar en överfart på närmare 5 kilometer. Den är dock relativt skyddad från de vanligaste vindarna från syd och sydväst. Ta kurs på Bullerskäret, gå söder om det lilla pärlbandet av öar och in i sundet mellan Saxskäret och Esterson. Det är grunt och stenigt till in början men blir bättre när Udskäret närmar sig. Runda Udskäret och paddla söderut. Nu är du längst ut i Luleå skärgård och hela Bottenvikens kan trycka på om det vill sig.

Runda Udskäret och paddla söderut. Nu är du längst ut i Luleå skärgård och hela Bottenvikens kan trycka på om det vill sig. Paddla in i viken mellan Persgrundet och Brändöskäret. Här ligger det pittoreska gamla fiskeläget - ett gyllert av små stugor som nu fungerar som fritidshus. Gå iland

i badviken längst in. Här har kommunen byggt en bastu som är öppen för alla. Vidare finns gästhamn, färskvatten och dass samt turbotrafik under högsåsong.

Se dig omkring bland stugor, sjöbodar och klippfållar och titta in i det gamla kapellet från 1774 som fortfarande används.

Nästa etapp går söderut via Hällgrundet. Kristusstatyn på ön uppfördes av konstnären Erik Marklund 1957. Hällgrundet och Brändöskär är ett naturreservat och landstigningsförbud råder på Hällgrundet 1 maj-31 juli. Överfarten till Småskär och Finnskär är 5 km lång, mycket exponerad och väldigt vacker. Finnskärs norra vik är populära badplatser, men på kvällen är man oftast ensam kvar och kan slä upp tället och njuta av kvällssolen från någon av klipporna.

DAG 3. Paddla söderut i sundet mellan Finnskär och Småskär. I Kyrkviken finns Småskärs kapell, skärgårdens äldsta, byggt på 1720-talet. Fiskehamnen här har tillagits funnits sedan 1500-talet och stugorna ligger nu, på grund av landhöjningen, en bra bit upp på land. När du passerat sundet viker du av västerut och styr mot Långöhallarna via Smulterskäret. Långöhallarna är naturreservat och fågellokal och består av fyra klippiga små skär. Den nordligaste, Höghällan, är ett fågelskyddsområde och får inte beträdas 1 maj-31 juli. Även på de andra skären häckar bland andra Tobisgrilla. Det är fint att ta en rast på till exempel Bredhällan, men var varsam och stör så lite som möjligt! Fortsätt norrut längs Långön. På norra sidan finns Storsanden, en kilometer lång sandstrand, lämplig för lunch.

Skären ligger precis norr om Storsanden. Gå norrut på västsidan, upp till Klemensskäret och Örrskäret. Turens sista uttagelser hittar du på Strömmingsören eller Lågören. Både Lågören och Strömmingsören är riktiga pärlor med fina badstränder, hållar, klapperstensfält och gammelskog.

DAG 4. Se dag 2 på tur nr 4.

TIPS: Turen går delvis utomskärs och kan innebära hög sjö. På Brändöskär finns fyra nybyggda 4-bäddstugor som kan hyras via Luleå turistcenter. I bland finns en konstutställning i en av sjöbodarna. **RASTPLATSER:** Badviken på Brändöskär har färskvatten, grillplatser och dass. Bullervikens naturreservat har utrymningstugor, bastu, grillplatser, sophantering och dass. På Hindersön finns bastu vid turbotrafikens brygga i Björkgrändviken (lång strand) och en mycket enkel raststuga i Ostsund. Sandstranden på Långön. Bredhällan vid Långöhallarna. Strömmingsörens och Lågörens stränder.

Tja, det här får väl duga...